

З РІДНИМ СЛОВОМ МІЦНІЄ ДЕРЖАВА

(літературно-музична композиція,
присвячена Дню української писемності та мови)

А. В. Кордонська, викладач

Могилів-Подільський технологіко-економічний коледж ВНАУ

Мета: формувати розуміння того, що українська мова - наш скарб, без якого не може існувати ні народ, ні Україна як держава; розширювати знання про красу і багатство української мови, історію її розвитку; пробудити почуття національної гідності; виховувати любов до рідної мови, рідного краю, його традицій, почуття поваги до всього свого, українського, бажання розмовляти рідною мовою.

Святково прибрана бібліотека портретами українських письменників та висловами відомих людей про мову, її роль в житті людини. Стіл застелений вишитою скатертиною, на ньому коровай та букет з калини та колосків пшениці. Підготовлена книжкова виставка «Мова – золота скарбниця українського народу».

Вислови відомих людей про мову

Мов поганих не існує в світі,
Є лише погані язики.

А. Бортняк

Раби – це нація, котра не має Слова. Тому й не зможе захистити себе.

О. Пахльовська

Мова – це наша національна ознака, в мові – наша культура, сутність нашої свідомості.

І. Огієнко

Руйнування мови – основи національної культури – це вже не просто вина, а злочин держави перед народом.

А. Мокренко

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову. Ми повинні бути свідомі того, що мовна проблема для нас актуальна і на початку ХХІ століття, і якщо ми не схаменемося, то матимемо дуже невтішну перспективу.

Ліна Костенко

Доля народу нерозривно зв'язана з долею мови. У свою чергу, мова народу є тим стержнем, на якому формується культурна самобутність цього народу.

Нурмагомед Гаджиахмедов

Мова – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб.

І. Огієнко

Засвоюючи рідну мову, дитина засвоює не самі тільки слова, їх сполучення та видозміни, але безліч понять, поглядів на речі, велику кількість думок, почуттів, художніх образів, логіку і філософію мови...

К. Ушинський

Мова – це не тільки простий символ розуміння, бо вона витворюється в певній культурі, в певній традиції. В такому разі мова – це найясніший вираз нашої психіки, це найперша сторожа нашого психічного я... І поки живе мова – житиме й народ, яко національність... От чому мова завжди має таку велику

вагу в національному рухові, от чому ставлять її на перше почесне місце серед головних наших питань.

I.

 Скільки української мовної території, стільки й української державності.

I. Заєць

 Рідна мова – мати єдності,
батько громадянства і сторож держави.

Мікалоюс Даукша

 Щоб любити – треба знати, а щоб проникнути в таку тонку й неосяжну, величну й багатогранну річ, як мова, треба її любити.

В. Сухомлинський

 Рідна мова дається народові Богом, чужа – людьми, її приносять на вістрі ворожих списів.

В. Захарченко

 Чужу мову можна вивчити за шість років, а свою треба вчити все життя.

Франсуа Вольтер

 Мова – це форма нашого життя, життя культурного й національного, це форма національного організування.

I. Огієнко

 У мові, як загалом у природі, все живе, все рухається...

Ян Нецислав Бодуен де Куртене

 Чужою мовою розмовляє у державі або гість, або найманець, або окупант, який нав'язує їй свою мову.

Карл Маркс

Ведуча 1. Доброго дня усім гостям нашого свята!

Ведучий 1. Учора, 9 листопада, ми святкували День української писемності й мови.

Ведуча 1. Відомо, що у листопаді 1997 року був виданий указ Президента України «Про День української писемності та мови». У ньому сказано про те, що за ініціативою громадських організацій та з урахуванням важливої ролі української мови в консолідації українського суспільства встановлено в Україні День української писемності та мови, який проводять щорічно 9 листопада в день вшанування пам'яті Нестора літописця.

Ведучий 1

Мова моя українська,
Батьківська, материнська,
Я знаю тебе не вивчену –
Просту, домашню, звичну,
Не з-за морів покликану
Не з словників насмикану.

Ведуча 1

Ти у мені із кореня,
Полям мені наговорена,
Дзвоном коси накована,
В чистій воді смакована,
Болем очей продивлена,
Смутком багать продимлена,
З хлібом у душу всмоктана,
В поті людським намокнута,
З кров'ю моєю змішана,
І аж до скону захищена.

Звучить пісня «Мова єднання».

МОВА ЄДНАННЯ

Синє небо над горою, найчарівніше з усіх
Ти під ним відчуєш волю і дитячий спогад слів.
Як побачиш синє море, степ безкрайній в далині,
Закохаєшся в дівочість української землі.

Приспів:

Краща мова єднання це українська
Нам Україну народила,
Краща мова кохання це українська
Сила небес їй дала крила.

Програш

Ми талантами своїми і красою вразим всіх
Бог нам дав єдине щастя, а у злі нам жити гріх.
Не цураймося ніколи усім серцем полюбитьь.
Бо життя безкрайне поле, все життя безкрайня мить.

Приспів. (2)

Ведучий 2. Кожна людина має досконало знати не лише свою історію, а й мову, починаючи з витоків писемності свого народу.

Перші спроби письма належать до 35-50 віків до н.е.: спершу це була гілочка пальми – знак миру, пізніше – так зване вузликове письмо (вузлики різних кольорів, які древні люди вміли розуміти), дещо пізніше схематично зображувались предмети й навіть явища, потім були ієрогліфи, відтак – через не одне століття – створювалися літери... Вчені вважають, що найперше письмо з'явилося в Єгипті, потрапило на близький схід, де одержало свій розвиток. Дещо пізніше виникло фінікійське й грецьке письмо, на його основі творилися етруське, латинський алфавіт, кирилиця, глаголиця, інші.

Ведуча 2. Перше ж слов'янське письмо з'явилося у IX столітті нашого літочислення, а алфавіт створили брати Кирило та Мефодій у 862 році...

Брати не лише поширювали грамоту, а й були перекладачами, просвітителями (джерела засвідчують, що вони знали грецьку, слов'янську, латинську, арабську, єврейську, древньоруські мови).

Ведучий 2. За твердженням вчених, а відтак – і людей-українців, які люблять свою мову, знов-таки примножують багатство її смислу, кольорів, мова має бути священною, сприяти нагромадженню здобутків культури, духовної скарбниці народу.

Ведуча 2. Ми ж повинні робити усе, щоб біблійне «спочатку було слово» пам'яталося всіма і завжди, щоб мова наша була материнською, тобто – рідною, щоб кожен із нас пам'ятав, що вона безсмертна, щоб ми завжди казали, що наша мова ще й солов'їна, барвінкова, калинова, співуча, чарівна...

Ведучий 2. Рідна мова має бути єдиною, як і мати, а вивчати й знати інші мови – це ще й свідчення високої культури людини.

Ведуча 2.

Найбільше і найдорожче добро в кожного народу – це його мова, бо вона не що інше, як жива схованка людського духу. Його багата скарбниця, в

яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування.

Декламування поезії В.Самійленка «Українська мова».

УКРАЇНСЬКА МОВА

(Пам'яті Т. Г. Шевченка)

Діамант дорогий на дорозі лежав, -
Тим великим шляхом люд усякий минав,
І ніхто не пізнав діаманта того.
Йшли багато людей і топтали його.
Але раз тим шляхом хтось чудовний ішов,
І в пилу на шляху діамант він найшов.
Камінець дорогий він одразу пізнав,
І додому приніс, і гарненько, як знав,
Обробив, обточив дивний той камінець,
І уставив його у коштовний вінець.
Сталось диво тоді: камінець засіяв,
І промінням ясным всіх людей здивував,
І палючим огнем кольористо блищить,
І проміння його усім очі сліпить.

Так в пилу на шляху наша мова була,
І мислива рука її з пилу взяла.
Полюбила її, обробила її,
Положила на ню усі сили свої,
І в народний вінець, як в оправу, ввела,
І, як зорю ясну, вище хмар піднесла.
І на злість ворогам засіяла вона,
Як алмаз дорогий, як та зоря ясна.
І сіятиме вік, поки сонце стоїть,
І лихим ворогам буде очі сліпить.
Хай же ті вороги поніміють скоріш,
Наша ж мова сія щогодини ясніш!
Хай коштовним добром вона буде у нас,
Щоб і сам здивувавсь у могилі Тарас.
Щоб, поглянувши сам на створіння своє,
Він побожно сказав: «Відкіля нам сіє?!»

Ведучий 3. Розрізняють кілька графічних норм кириличного письма, поширеного в Київській Русі: устав, півустав, скоропис, в'язь. Устав — урочисте письмо найбільш важливих офіційних документів і релігійних книг. Літери уставу великі, мають прямі лінії, майже квадратні. Кожна з них виписувалась окремо від наступної з красивими поєднаннями прямих і заокруглених ліній. Півустав прийшов на зміну уставу.

Слов'янським письмом, побудованим на основі кирилиці, користуються українці, росіяни, білоруси, болгары, серби, македонці. Слов'янський алфавіт обслуговує потреби десяти відсотків населення Землі.

Ведуча 3. Після реформи 1708 року російська цивільна азбука поширилася й в Україні. На українському ґрунті вона почала пристосовуватися до звукової системи нашої вимови.

А зараз згадаємо історію літописання, яке почалося в Україні дуже давно, трохи не одночасно із запровадженням християнства на наших землях.

Перші старі літописи не дійшли до нас в оригіналах, а збереглися в копіях або переробках.

Ведучий 3. У 1113 році з'явилася славнозвісна праця печерського Нестора «Повість временних літ».

Нестор прийшов до Києво-Печерської лаври сімнадцятилітнім юнаком і назавжди залишився тут, щоб стати не тільки монахом-чорноризцем, а й батьком української історії. Ще застав тут славетного Феодосія Печерського, йому пощастило на розмови з Великим старцем, і потім він залишив для нащадків образ цього мудрого і чистого чоловіка, який дбав про благо рідної землі й хотів щастя для кожної людини в ній.

Перегляд документального фільму про Нестора.

Ведуча 3. Нестора часто називають літописцем. Це так, він справді вів літопис, але правильніше його називати письменником та істориком. Не просто першим професійним істориком Русі, а батьком усієї нашої історії. Він дотримувався літописних форм і хронологічної послідовності викладу подій, але прагнення висловитися ширше й докладніше диктувало йому численні вставні оповіді в «Повісті временних літ» (згадаємо, наприклад, історію життя і смерті віщого Олега або розправу княгині Ольги з жителями міста Іскоростеня). Це виходить за рамки загальноприйнятих тоді сухувато-ділових літописних сказань. Так конкретизовано й художньо яскраво до Нестора не писав на Русі ніхто.

Ведучий 3. Серед багатьох людей поширена така думка: Нестор – єдиний автор «Повісті временних літ». Вона помилкова. Нестор звів в одне ціле різні літописи, створені його попередниками, творчо опрацював їх, збагатив своїм літописом, і

з-під його невтомного пера вийшла цілісна й тематично завершена книга. Вона не тільки дає уявлення про те, звідки пішла Руська земля і хто у ній найперший почав княжити, але й читати її надзвичайно цікаво як художній твір нашої історії.

Ведуча 3. Нестор був надзвичайно незалежною у своїх поглядах людиною. І це часто викликало нарікання князів. Відомо, що Володимир Мономах був невдоволений деякими місцями його «Повісті временних літ». Він наказав після смерті Нестора переписати й перередагувати окремі місця твору. Відомо, що цей наказ виконав ігумен Києво-Печерської лаври Сильвестр. Потім «Повість...» зазнала нових переробок. І це не могло не позначитися негативно на її тексті – подекуди в ньому зникли стрункість і послідовність викладу подій, точність датування, з'явився безсторонній сухуватий переказ.

Перегляд інсценівки «Дячиха» театрального колективу «Народні усмішки».

Ведучий 3. Нещодавно в ближніх печерах Київської лаври знайдено прах майже дев'яносто літ тому похованого тут Нестора. Після вивчення черепа історика скульптори виліпили його ймовірний портрет, високе чоло, аскетичне обличчя ченця, довге волосся, задумливий погляд. А ще раніше його живописний портрет зі своєї уяви написав видатний сучасний історик Михайло Брайчевський. Одягнений у чорну одіж Нестор з пером у руках застиг перед чистим аркушем. Його губи міцно стиснуті, а у великих очах світиться думка про минуле й про сучасне...

Декламування поезії «Наша мова».

НАША МОВА

Мова - це історія народу.
В ній відбито все його життя:
Наший склад і звичаї, і побут
З давнини й до нашого життя.

Довго ти пригнічувалась, мово, -
Промайнув тернистий довгий шлях,
Доки стала мовою народу,
Що звучить з любов'ю на вустах.

Мово моя рідна, материнська!
Ти співуча, ніжна і близька.
Хай же дух незгасний український
У житті нас завжди зігрива.

Процвітай же, мово калинова,
І тобі не в'янути в віках:
Мелодійна українська мова -

Чарівний, навек коштовний скарб.

Ведуча 4. Для нас, українців, рідною є українська мова. Її ми покликані передавати наступним поколінням.

Виходить дівчина в українському вбранні і на фоні мелодії читає «Молитву до мови».

– Мово! Пресвята Богородице мого народу! З чорнозему, любистку, м'яти, рясту, євшан-зілля, з роси, з дніпровської води, від зорі і місяця народна.

Мово! Мудра Берегине, що не давала погаснути земному вогнищу роду нашого і тримає народ на небесному Олімпі волелюбності, слави і гордого духу.

Мово! Величальна молитва наша у своїй нерозділеній трійці, що еси ти і Бог Любов, Бог Віра, і Бог Надія!

Мово наша! Звонково кринице на середохресній дорозі нашої долі! Твої джерела десь б'ють від Магми, тому й вогненна така. А вночі, купаються в тобі ясні зорі, тому й ласкава ти.

Ведучий 4

Мова кожного народу,
Неповторна і — своя.
В ній гримлять громи в негоду,
В житі — трелі солов'я.

Ведуча 4

На своїй природній мові
І потоки гомонять,
Зелен-клени у діброві
По-кленовому шумлять.

Ведучий 4

Солов'їну, барвінкову,
Колосисту — на віки —
Українську рідну мову
В дар дали мені батьки.

Ведуча 4

Берегти її, плекати
Будем всюди й повсякчас,
Бо ж єдина — так, як мати —
Мова в кожного із нас.

Декламування поезії «Мова».

МОВА

У країні, де гори Карпати,
Де лимани, річки і моря.
Появилася іскрою в хаті,
Рідна мова в душі Кобзаря.

Розцвіла мов троянда лілова,
І у серці піснями луна.
Милозвучна, єдина, чудова,
Найріднішою стала вона.

І віками в серцях українців,
Прославляла державу свою.
Наливаючись щастям по вінця,
Не прогнулась в запеклім бою.

Тож у сонячний день цей чудовий,
Пам'ятайте і завжди любіть.
Ту криницю невичерпну мови,
Глибину невмирущих століть.

Л. Медвідь

Ведуча 5. Сучасна українська літературна мова пов'язана з конкретною датою – виданням «Енеїди» Котляревського у 1798 році. Знаменита поема стала першим друкованим твором, написаним живою народною мовою, всупереч тогочасній традиції користування книжною українською мовою у писемній практиці, конкретні сфери якої, зокрема книгодрукування, поступово зводилися нанівець заборонами на українське слово, розпочатими Петром І.

Перегляд уривку з фільму «Наталка Полтавка».

Ведучий 5. 1840 рік. Це рік, коли вперше було видано твори Т. Г. Шевченка,— можна вважати доленосним: з того часу українська літературна мова стала на важкий, але плідний шлях розвитку. На цьому шляху були і перепони, і заборони.

Ведуча 5

Ну що б здавалося, слова?
Слова та голос.
Більш нічого.
А серце б'ється, ожива,

Як їх почує...

Ведучий 5. Україна та її культура святкують своє відродження. Але цьому передувала тяжка боротьба. Дуже багато жорстоких літ і століть пережила наша невмируща мова, мужньо знівши і витерпівши наругу наймогутніших царських сатрапів та посіпак шляхетсько-панських і своїх панів.

Звучить мелодія пісні «Рече та стогне Дніпр широкий».

Виходять українка та українець і по черзі зачитують дати з історії української мови.

Дати в скорботному календарі української мови:

1720 рік – російський цар Петро I заборонив друкувати книги українською мовою.

1769 рік – видано розпорядження Російської церкви про вилучення у населення України українських букварів та українських текстів із церковних книг.

1775 рік – зруйновано Запорізьку Січ і закрито українські школи при полкових козацьких канцеляріях.

1862 рік – закрито українські недільні школи, які безкоштовно організували видатні діячі української культури.

1863 рік – указ російського міністра Валуєва про заборону видання книжок українською мовою.

1876 рік – указ російського царя Олександра II про заборону друкування нот українських пісень.

1884 рік – закрито всі українські театри.

1908 рік – уся культурна й освітня діяльність в Україні визнана царським урядом Росії шкідливою.

1914 рік – російський цар Микола II забороняє українську пресу – газети і журнали.

1923 рік – початок відродження української мови після проголошення XII з'їздом РКП(б) українізації.

1938 рік – сталінський уряд видає постанову про обов'язкове вивчення російської мови, чим підтинає коріння мові українській.

1983 рік – видано постанову про так зване посилення вивчення російської мови у школах і поділ класів на дві групи – російські та українські, що призвело до нехтування рідною мовою навіть багатьма українцями.

1989 рік – видано постанову, яка закріплювала в Україні російську мову як офіційну загальнодержавну мову, чим українську мову було відсунуто на задній план, що помітно ще й сьогодні.

Декламування поезії «Молитва».

МОЛИТВА

Гріховний світ вирує неспроста,
Підступний демон, що керує нами,

Та піднімається нетлінно над віками
Велична постать вічного Христа.
О Господи ! Знайди нас всіх, знайди,
Бо ми блукаєм хащами ще й нині,
Прости гріхи й провини безневинні,
І до спасіння всіх нас поведи.
О Господи ! Зціли нас всіх, зціли,
Всели в серця неопалиму мрію,
Щоб ми, пізнавши віру і надію,
Жорстокий світ добром перемогли.
Моя прекрасна українська мово,
Найкраща пісня в стоголоссі трав.
Кохане слово, наше рідне слово,
Яке колись Шевченко покохав.
Ти все знесла насмішки і зневаги,
Бездушну гру ворожих лжеїдей,
Та сповнена любові і відваги
З-за ґрат летіла птахом до людей.
Ти наш вогонь на темнім полі битви,
Невинна кров пролита в боротьбі.
Тебе вкладаєм тихо до молитви
І за спасіння дякуєм тобі.

Проведення конкурсу з глядачами «Закінчи прислів'я».

- ✂ Книга вчить, ... (як на світі жить).
- ✂ Учення - світ, ... (а невчення - тьма).
- ✂ Не кажи гоп, ... (поки не перескочиш).
- ✂ З миру по нитці, ... (голому сорочка).
- ✂ Вола в'яжуть мотузком, а людину - ... (словом).
- ✂ Слово - не стріла, а ... (глибше ранить).
- ✂ Вір своїм очам, а не ... (чужим речам).
- ✂ Мудрий не все каже, що знає, а ... (дурний не все знає, що каже).
- ✂ Хто людей питає, той ... (і розум має).
- ✂ Чим розумний стидається ... (тим дурень величається).
- ✂ На язиці медок, а ... (в душі льодок).
- ✂ Добрі діти доброго слова послухаються, а ... (лихі й ворога не бояться).

Ведучий 6

Слова я чую барвінкові,
І серце щемно завмира,
Так, ніби сонце у струмкові
Сміється спалахом тепла.
Того освітленого дива,
Яке у рідній мові є —
Душа вогненна і правдива,
Що первоцвітом виграє...

Ведуча 6

Моя ти пісне калинова,
Моя ти зіронько свята!
Живи, цвіти, українська мово,
Зціляй і душу, і вуста.
Своєю паростю гінкою
Вростай у різнобарв'я мов,
Буди всесильною рукою
В серцях і ніжність, і любов!

Ведучий 6

Я так люблю, я так люблю тебе,
Моя співуча українська мово!
В тобі шумить Поділля голубе,
І дужі хвилі гомонять Дністрові.

Ведуча 6

В тобі живе Карпатська височінь,
Що манить у незвідане майбутнє,
І степова безкрая широчінь,
І Кобзарева дума незабутня!

Ведучий 6

Ти, рідна мово, чиста, як роса,
Цілюща й невичерпна, як криниця.
Святиня наша, гордість і краса,
Ти — розуму народного скарбниця!

Ведуча 6

Як легко йти з тобою по землі
І підставлять вітрам лице відкрите!
Для мене ти — як і насуший хліб,
Без тебе я не зміг би в світі жити.

Ведучий 7.

Пам'ятаймо, мова – це показник культури людини. Недаремно кажуть: «Заговори, щоб я тебе побачив». На жаль, сьогодні не так багато людей, які досконало володіють рідною мовою. Причиною цієї прикраси стало насамперед те, що в результаті злиття української і російської мов утворився так званий «суржик», який має згубний вплив, оскільки засмічує і поганить одну з найкрасивіших мов світу.

Ведуча 7. Ще 40 років тому Максим Рильський закликав: «Пильно і неперестанно політь бур'ян», а «бур'яну» ж у нашій мові так багато! Треба докласти всіх зусиль, щоб позбутися звички говорити «по-простому». Говорити слід правильно, бо перед нами відповідальне завдання: узяти найкраще з надбання наших предків, сконцентрувати весь розум і духовний потенціал нації, щоб відродилася і розквітла Україна, щоб усміхнулася доля нашому народу.

Декламування поезії М. Рильського «Мова».

МОВА

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіше від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм життям.
Прислухайся, як океан співає –
Народ говорить. І любов, і гнів
У тому гомоні морським. Немає
Мудріших, ніж народ, учителів!
У нього кожне слово – це перлина,
Це праця, це натхнення, це людина!
Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля,
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч в Грінченка і Даля.
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйтесь доглядать свій сад.

Ведучий 7. День української писемності та мови став святом, яке гуртує усіх нас – на шляху відродження духовності, зміцнення державності, формування громадянського світогляду. Кожен народ відбувся тоді, коли усвідомив себе у рідному слові.

Ведуча 7. Щиро вітаємо вас із Днем української писемності та мови. Упевнені,

що українська мова й надалі служитиме єднанням між минулими і майбутніми поколіннями, возвеличуватиме Україну та український народ.

Ведучий 7. Бажаємо вам зберегти й утвердити українську мову, виплекану нашими пращурами, адже вона створює індивідуальне обличчя країни і нації. Нехай материнське слово буде для всіх оберегом та духовним джерелом життя.

Разом

Щастя, миру, добра!

Усі учасники свята виходять до глядачів, дякують за увагу. Свято завершується.

Звучить пісня «Україна» (за сл. Т.Петриненка).

УКРАЇНА

Дороги іншої не треба,
Поки зорить Чумацький Шлях.
Я йду від тебе і до тебе
По золотих твоїх стежках.

Мені не можна не любити,
Тобі не можна не цвісти.
Лиш доти варто в світі жити,
Поки живеш і квітнеш ти.

Приспів

Україно, Україно!
Після далечі доріг
Вірне серце твого сина
я кладу тобі до ніг.

Бо ми кохаєм до нестями,
І ще не скоро наш кінець.
Ще може нашими серцями
Розпалим тисячі сердець.

Ще наша свічка не згоріла,
Ще наша молодість при нас.
А те, чи праве наше діло -
Те скажуть люди, скаже час.

